

רוצה להיות גבר גם בגיל 70:

גילנות בקרב רופאים כלפי מיניות של חולי סרטן ערמונית מבוגרים¹⁸¹

ד"ר שלומית מנור – המכללה האקדמית גליל מערבי

ד"ר רועי הולנד – מכון הקרינה האגף האונקולוגי, הקריה הרפואית רמב"ם

רקע כללי

- סרטן הערמונית הוא הסרטן השכיח ביותר בקרב גברים בישראל, בדומה למדינות רבות בעולם המערבי
- שיא התחלואה בגיל 70-74
- בשנת 2021 אובחנו 3350 חולים חדשים
- שיעורי ההחלמה גבוהים בזכות גילוי מוקדם וטיפולים חדשניים ויעילים מאוד.
- הטיפולים כרוכים בתופעות לוואי כגון: עייפות, תחושת דחיפות במתן שתן, קושי לשמר זקפה.
- לטיפול הורמונלי (סירוס כימי) תופעות לוואי ייחודיות הכוללות שינויים הורמונליים, גלי חום, צימוח חזה, ירידה קוגניטיבית, עלייה במשקל וירידת מסת שריר, אובדן החשק המיני לחלוטין ללא תפקוד מיני.

שאלת המחקר: כיצד מתייחסים רופאים לפגיעה בתפקוד מיני אצל מטופלים מבוגרים ומה עמדתם כלפי מטופלים המסרבים לטיפול הורמונלי בגלל הפגיעה בתפקוד המיני

רקע תאורטי

- זהות גברית משמעותית לא רק עבור גברים צעירים, גם גברים זקנים מייחסים חשיבות לגבריות. אולם עמדות גילניות וסטריאוטיפים גילניים בנוגע לגבריות בתקופת הזיקנה יוצרת הבניית מציאות לפיה זקנים לא אמורים להיות גבריים ולא מצופה מהם לעמוד בסטנדרטים של גבריות. זקנים לפיכך נתפסים באופן לא מיני.
- גברים זקנים נתפסים באופן לא מגדרי ולא מיני כתוצאה של תפיסות גילניות ויחס גילני כלפי אנשים מבוגרים. אנשים זקנים מזוהים בראש ובראשונה באמצעות הגיל שלהם, (הסטטוס הגילאי).
- גילנות במערכת הבריאות יכולה לבוא לידי ביטוי בשלוש צורות עיקריות: אפליה סמויה ופאסיבית המתבטאת בהימנעות ובחוסר הענקת שירותים מסוימים, אפליה חיובית מתקנת, המאפשרת הענקת שירותים מיוחדים לתועלת זקנים והצורה השלישית היא אפליה שלילית ישירה וגלויה על ידי חוקים ונהלים המגבילים הענקת טיפול על בסיס גיל כרונולוגי
- מחקרים שונים מצאו כי איכות האבחון והטיפול הניתנים למטופלים זקנים פחות טוב מזה הניתן לצעירים

רקע תאורטי - המשך

- תפיסה סטריאוטיפית כזו לא מייחסת חשיבות רבה לאובדן המיניות או היכולת לקיים יחסי מין בעקבות הטיפול ההורמונלי בקרב אנשים זקנים. אולם, מחקרים בנושא דווקא מצביעים על כך כי אנשים זקנים מייחסים חשיבות לא מעטה לגבריותם, פעילים מינית וממשיכים להנות מפעילות מינית גם בזקנתם

שיטת המחקר

מחקר איכותני באמצעות ראיונות עומק עם 25 גברים בשלבים שונים של הטיפול.

ממצאים

25% מהמטופלים סרבו לטיפול הורמונלי בגלל תופעות הלוואי של הטיפול, בגלל אובדן המיניות, חוסר תפקוד מיני ופגיעה בגבריות.

"אני רוצה לחיות כגבר ולהרגיש גבר"

"לא הסכמתי לקבל את הזריקה...אם אני מפסיק להיות גבר ואני לא יכול להנות ממין, אז בשביל מה לחיות?"

לרופאים קשה לקבל את סירובם של המטופלים לטיפול המוכח כיעיל ובעל יכולת להגדיל את סיכויי ההחלמה. מיניות מטופליהם הזקנים נדחקת לשוליים ואיננה מהווה שיקול מרכזי בהחלטה על דרך הטיפול.

"הרופא אמר לי, אצל רוב האנשים בגילך, המין כבר לא מעניין אותם".

מסקנות

- בשם אינטרסים מקצועיים, רופאים לעיתים נוקטים בגישה פטרנליסטית וגילנית.
- חלק מהרופאים לא מייחסים לפגיעה בתפקוד מיני של מטופליהם הזקנים חשיבות רבה ולא רואים בכך פגיעה באיכות חייהם.
- יש לקחת בחשבון את העדפותיהם של מטופלים, לכבד את רצונם וגם את סירובם לטיפול, גם כאשר מדובר במטופלים זקנים.
- יש לראות בזקנים אוכלוסייה הטרוגנית. חלקם פעילים מינית ואחרים פחות, חלקם תופסים את הגבריות והמיניות כחלק משמעותי מאיכות החיים.
- גילנות ותפיסת החולה הזקן באופן סטריאוטיפי גורמת לתקשורת לקויה ולהתעלמות מצרכיו של האדם הזקן.